

Европейски икономически и социален комитет

SOC/432

**Към политика на ЕС в
областта на
наказателното право**

Брюксел, 25 април 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Към политика на ЕС в областта на наказателното право: гарантиране на ефективно прилагане на политиките на ЕС чрез наказателното право“

COM(2011) 573 final

Докладчик: г-н **De Lamaze**

На 20 септември 2011 г. Комисията реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Към политика на ЕС в областта на наказателното право: гарантиране на ефективно прилагане на политиките на ЕС чрез наказателното право“
COM (2011) 573 final.

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 22 март 2012 г.

На 480-ата си пленарна сесия, проведена на 25 и 26 април 2012 г. (заседание от 25 април 2012 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 131 гласа „за“, без гласове „против“ и 2 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 Европейският икономически и социален комитет подкрепя целта на съобщението да се предвиди упражняване на компетентността на ЕС в областта на наказателното право по силата на член 83, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) в нови хармонизирани сектори. По този начин ЕС би могъл да разполага с ефективен инструмент за подобряване и укрепване на прилагането на своите политики, като продължение на постиженията на съдебната практика на Съда на ЕС през 2005 г. и на двете директиви от 2008 и 2009 г., имащи за цел създаването на „наказателно право в областта на околната среда“.
- 1.2 Съобщението на Комисията е неоспорим напредък доколкото за първи път ЕС предлага определение на политика, която да ръководи действията му в областта на наказателното право. Според ЕИСК на тази политика трябва да се даде силен политически тласък.
- 1.3 Като се позовава на посочените по-горе развития в правната област, Комитетът държи да припомни още в самото начало, че желанието да се гарантира осъществяването на политиките на Съюза само по себе си не е достатъчно основание за използване на наказателното право, доколкото разширяването на полето на европейското наказателно

право е подчинено на зачитането на принципите на субсидиарност и пропорционалност.

- 1.4 Поради репресивния и позорящ характер на наказателните санкции, обявяването на определено поведение за престъпно трябва да бъде последното средство (*ultima ratio*), налагано от Съюза на държавите членки. Трудностите, които държавите членки срещат при прилагането на дадена политика на ЕС и които пречат на ефективността □, не трябва да служат като достатъчно оправдание за използване на наказателното право. Необходимо е освен това въпросното поведение да представлява сериозно нарушение на интерес, който се счита за основен.
- 1.5 ЕИСК счита, че проектът на Комисията предполага предварително да бъде изяснено какво би могло да включва понятието общ интерес, определено на европейско равнище, понятие, което все още не съществува в правния мир, но е необходимо, за да оправдае налагането на наказателни санкции, определени на равнище ЕС, срещу европейски граждани. Единствено интересът на потребителите не може да бъде основание за налагане на подобни мерки.
- 1.6 ЕИСК приканва да се проучи по-подробно начинът, по който в бъдеще биха могли да бъдат защитени основните, включително и социалните права чрез наказателни санкции на равнище ЕС, което означава, по отношение на вторите, да се помисли за тяхното сближаване в различните държави членки. Предвид това, че определението на нарушенията и санкциите може да бъде различно в отделните държави членки до степен да доведе до нарушаване на основните права чрез нарушаване на принципите на пропорционалност и правна сигурност, ЕИСК счита, че в такива случаи е необходимо хармонизиране в наказателната област.
- 1.7 Решението за приемане на нови наказателни мерки в европейски план трябва предварително да бъде обосновано чрез анализ на въздействието, изготвен в сътрудничество с експерти от различните държави членки, който да включва проучване на сравнителното право, свързано със системите, отговарящи за прилагането на въпросната нормативна уредба на равнище на държавите-членки, и анализ на нуждата от усъвършенстване на състоянието на законодателството, който да покаже има ли нужда тази нова разпоредба да се приеме на европейско равнище.
- 1.8 С други думи, анализът, който следва да бъде извършен, трябва да подчертае необходимостта от европейска норма в наказателноправната област с оглед на принципите на субсидиарност, необходимост и пропорционалност (изискването за *ultima ratio*) на наказателната санкция. ЕИСК приветства факта, че Комисията разглежда разширяването на обхвата на предприеманите действия от страна на ЕС в областта на наказателното право именно в този дух.

- 1.9 ЕИСК счита, че ефикасността и въздействието на наказателния инструмент, определен на европейско равнище, върху основните права трябва да бъдат предмет на научна и независима оценка, необходима част от предварителната оценка на въздействието.
- 1.10 Комитетът счита, че е необходимо да се уточни съдържанието на политиката на хармонизиране в областта на наказателното право и по-конкретно сближаването на определенията за санкции и нарушения.
- 1.11 Комитетът счита, че установените на европейско равнище минимални правила не трябва да оказват влияние при определянето на категориите престъпления от страна на националните инстанции; нещо повече, това определяне е свързано с тяхната съдебна система и следва да им бъде оставена грижата сами да определят своята стратегия в правоприлагането, в строго съответствие с принципа на субсидиарност.
- 1.12 Комитетът подчертава, че във всички случаи постепенното сближаване на нормите на материалното наказателно право би могло да се постигне само на институционално равнище, въз основа на тясно сътрудничество между следствените органи (министерства на правосъдието и прокурори) и съдебните власти. Подобно сътрудничество би трябвало да бъде осигурено чрез специален бюджет. Сближаването няма да може обаче да заличи разнородността на националните норми в областта на наказателното производство, и по-специално що се отнася до конкретната гаранция за упражняване на правото на защита (например: право на обжалване...). Процесуалните въпроси не попадат в обхвата на съобщението. В резултат на това, наказателните производства и практиките на различните правоприлагащи системи поражда вариации, които не могат да бъдат предвидени от европейския регулатор. По тези причини ЕИСК счита, че е изключително важно бъдещият европейски прокурор да бъде натоварен с отговорността да следи, в границите на правомощията му, за постепенното сближаване на националните наказателноправни разпоредби, на чието основание ще инициира съдебните производства.
- 1.13 Освен това, Комитетът счита, че следва да бъдат проведени обсъждания по отношение на наказателната отговорност на юридическите лица, нещо, което към настоящия момент не се приема от всички държави членки. Тази неравнопоставеност по отношение на закона обаче налага приоритетни обсъждания поради факта, че една голяма част от престъпленията в икономическата, социалната и екологичната област се извършват от промишлени и търговски предприятия.

- 1.14 Разширяването на полето на действие на европейското наказателно право изисква преди всичко обсъждания на следните теми:
- предпочитането на наказателното право пред всички други системи за предотвратяване и възстановяване на вреди, като режимите на административни и данъчни санкции, и възможността за колективни иски (т. нар. „*class action*“), както и пред медиацията;
 - установяването на степента на санкцията, която трябва да бъде определена на европейско равнище, защото в противен случай наказателното право ще има по-слаб възпиращ ефект в много от националните законодателства, които ще наследят;
 - ролята на Евроюст и тази на бъдещия европейски прокурор.
- 1.15 И накрая, ЕИСК счита, че едно обсъждане на принципа на разширяване на европейското наказателно право води съответно до друго обсъждане относно зачитането на правото на защита, което се оказва значително по-слабо гарантирано извън съдебната рамка, която предлага наказателният процес. Разширяването на европейското наказателноправно пространство обаче, именно поради ефективността, която трябва да придружава този подход, налага укрепването на правото на защита, по-конкретно в рамките на Евроюст и Европол. Правото на защита трябва реално да бъде гарантирано на практика и то за всички граждани на ЕС. Само на тази цена европейското наказателно право ще отговори на изискването за зачитане на основните права, предвидено в договорите (член 67, параграф 1 и член 83, параграф 3 от ДФЕС).

2. Съдържание на съобщението

- 2.1 Комисията подчертава, че във финансовия сектор, а така също и при защитата на финансовите интереси на Съюза, защитата на еврото и борбата с подправянето на еврото, предприемането на действия от страна на ЕС в областта на наказателното право се признава като необходимо с цел укрепване на ефективното прилагане на политиките на Съюза.
- 2.2 Тя призовава да бъде направена оценка доколко е обосновано разширяването на действията върху следните области: автомобилен транспорт, защита на личните данни, митнически норми, опазване на околната среда, политика в областта на рибарство, политики за вътрешния пазар (фалшифициране, корупция, обществени поръчки). Списъкът не е изчерпателен.

- 2.3 Това предприемане на действия от страна на ЕС намира правното си основание в член 83, параграф 2 от ДФЕС, който предвижда възможността „когато сближаването на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите членки в областта на наказателното право е належащо, за да се осъществи ефективното прилагане на политика на Съюза в област, в която са приети мерки за хармонизиране, чрез директиви могат да се установят минимални правила относно определянето на престъпленията и на санкции.“
- 2.4 Ако Договорът от Лисабон предоставя правно основание, улесняващо приемането на директиви в областта на наказателното право, то последните трябва строго да зачитат както основните права, гарантирани от Хартата и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, така и основните принципи на субсидиарност и пропорционалност, а наказателното право трябва да се използва, както се уточнява в съобщението, като последно средство („*ultima ratio*“).
- 2.5 Както съобщението пояснява, по силата на принципа на субсидиарност, Съюзът може да предприеме действия само ако държавите членки не успеят да наложат зачитане на правото на Съюза, или ако се разкрият значителни разлики между държавите членки, водещи до непоследователно прилагане на европейското право.
- 2.6 В съответствие с изискванията за *ultima ratio*, Комисията обявява, че изборът между наказателни или административни санкции ще се основава на задълбочена оценка на въздействието. Експертна група ще подпомага Комисията по този въпрос, като освен това ще даде тълкуване на определени основни понятия от наказателното право („ефикасни, пропорционални и възпиращи санкции“, „маловажни случаи“, „подбудителство и съучастничество“, и т.н.).
- 2.7 Комисията оценява добавената стойност на предприемането на действия от страна на ЕС в областта на наказателното право въз основа на четири цели:
- насърчаване на свободното движение на хора и трансграничните покупки (чрез приемането на минимални стандарти за процесуални права);
 - предотвратяване на съществуването на т.нар. „сигурни убежища“;
 - укрепване на взаимното доверие между съдебните органи и сътрудничеството между правоприлагащите органи;
 - предотвратяване и санкциониране на тежки нарушения на правото на ЕС (опазване на околната среда, борба с незаконното наемане на работа, и т.н.).

2.8 Съобщението не се отнася до мерките, които в съответствие с член 83, параграф 1 от ДФЕС могат да бъдат приети с цел борба с изброените престъпления, наречени „европрестъпления“ поради изключителната им тежест и трансграничния им характер¹.

3. Общи съображения

3.1 Целта на настоящото съобщение е особено чувствителна, тъй като политиката в областта на наказателното право поначало е суверенна власт на държавите и нормите на правоприлагането са от такова естество, че засягат пряко индивидуалните свободи и правата на всеки гражданин.

3.2 Ако в някои области, и по-конкретно борбата с трафика на хора и сексуалната експлоатация на деца и жени, които попадат в член 83, параграф 1 от ДФЕС, безспорно има нужда от предприемане на действия от страна на ЕС в областта на наказателното право, ЕИСК не е убеден, че подобна нужда съществува за областите, които попадат в член 83, параграф 2 от ДФЕС.

3.3 Основите на европейско законодателство в областта на наказателното право

3.3.1 Необходимостта от достатъчен правен интерес.

3.3.1.1 Нововъведенията на Договора от Лисабон са постижение, което Комитетът приветства. Приемането на директиви в областта на наказателното право е улеснено и защитата на основните права – по-добре осигурена.

3.3.1.2 Въпреки това ЕИСК настоява предварително да разсее едно възможно объркване: член 83, параграф 2 от ДФЕС не дава основание да се мисли, че желанието да се гарантира осъществяването на политиките на Съюза би могло само по себе си да бъде достатъчно условие за узаконяване на използването на наказателното право.

3.3.1.3 „Икономическото възстановяване“, на което Комисията се позовава в намерението си да разшири полето на действие на ЕС в областта на наказателното право (стр. 13), действително е съществена цел и всеки би се съгласил, че то е основен приоритет, но само по себе си не може да представлява достатъчен правен интерес, който да оправдае използването на наказателното право. Тази цел зависи между другото от неща, съвсем различни от борбата с „незаконната икономика и финансовата престъпност“, с която впрочем предприемането на действия от страна на ЕС в областта на наказателното право не би трябвало да се ограничи, според Комисията.

¹

Тероризъм, трафик на хора, сексуална експлоатация на жени и деца, незаконен трафик на наркотици и оръжие, пране на пари, корупция, фалшифициране на платежни средства, организирана престъпност.

- 3.3.1.4 ЕИСК счита, че проектът на Комисията предполага предварително да бъде изяснено какво би могло да включва понятието общ интерес, определено на европейско равнище, понятие, което все още не съществува в правния мир, но е необходимо, за да оправдае налагането на наказателни санкции, определени на равнище ЕС, срещу европейски граждани. Единствено интересът на потребителите не може да бъде основание за налагане на подобни мерки.
- 3.3.1.5 ЕИСК приканва да се проучи по-подробно начинът, по който в бъдеще биха могли да бъдат защитени основните и социалните права чрез наказателни санкции на равнище ЕС, което означава, по отношение на вторите, да се помисли за тяхното сближаване в различните държави членки. Предвид факта, че определението на нарушенията и санкциите може да бъде различно в отделните държави членки до степен да доведе до нарушаване на основните права чрез нарушаване на принципите на пропорционалност и правна сигурност, ЕИСК счита, че в такива случаи е необходимо хармонизиране в наказателната област.
- 3.3.2 „Метапринципът“ на субсидиарността и изискването за „*ultima ratio*“
- 3.3.2.1 В рамките на европейското законодателство в областта на наказателното право ЕИСК придава особено значение на зачитането на принципа на субсидиарност: той е особено важен в смисъл, че социалните ценности, които се защитават от наказателното право, са тясно свързани със социалната структура и със самата идентичност на обществата в държавите членки. Тази идентичност се утвърждава от ДФЕС, който отбелязва, че държавите не трябва да се колебаят да използват правата си и да задействат „аварийната спирачка“, ако смятат, че предложеното законодателство засяга основни аспекти от тяхната наказателноправна система (член 83, параграф 3).
- 3.3.2.2 ЕИСК счита, че установените на европейско равнище минимални правила в областта на наказателното право не трябва да оказват въздействие при определянето на категориите престъпления от страна на националните инстанции; освен това, това определяне е свързано с тяхната съдебна система и следва да им бъде оставена грижата сами да определят своята стратегия в правоприлагането, в строго съответствие с принципа на субсидиарност.
- 3.3.2.3 ЕИСК отбелязва, че в съобщението се уточнява, че съгласно принципа на субсидиарност, предприемането на действия от страна на Съюза в областта на наказателното право е оправдано само ако нито една държава членка или пък значителна част от тях не успява със собствения си нормативен капацитет да осигури зачитането на правото на Съюза. Въпросът за предприемане на действия от страна на ЕС заслужава да бъде поставен, в случай че една единствена или малък брой държави членки се окажат в това положение.

- 3.3.2.4 Тъй като съществува потенциална възможност да бъдат нарушени правата на личността, всяко европейско законодателство в областта на наказателното право трябва да се основава освен това на принципа на пропорционалност и по-специално на изискването за *ultima ratio*, което предполага предварително да се докаже, че не съществува друг по-малко репресивен начин да бъде постигната желаната цел.
- 3.3.2.5 В съобщението се набляга върху значението на прилагането на тези принципи, а това предполага да се изготвят оценки, които да вземат под внимание всички възможни алтернативни мерки.
- 3.3.2.6 ЕИСК приветства изразеното от Комисията желание да предприеме подобни проучвания. Комисията е обявила, че „ще разработи планове за събиране на допълнителна статистическа информация и доказателства, свързани с областите, обхванати от член 325, параграф 4 и член 83, параграф 2“ (точка 2.2.2).
- 3.3.2.7 В съответствие с изискването за *ultima ratio*, тя е обявила, че законодателят трябва да се позове на проучванията на въздействието, които включват „оценка на това дали системите за налагане на санкции на държавите членки постигат желания резултат, и трудности, пред които са изправени националните органи, които прилагат правото на ЕС“ (точка 2.2.1).
- 3.3.2.8 Трябва да се признае, че до настоящия момент са направени твърде малко оценки на въвеждането в националното законодателство и прилагането на европейското законодателство от страна на държавите членки, а така също и сравнителни проучвания на различните правни системи. Първостепенна задача е те да бъдат развити. Само след като сме наясно с фактите, които тези проучвания ще установят, ще можем наистина да утвърдим, по мнението на ЕИСК, „незаменимия“ характер на подхода на хармонизиране.
- 3.3.2.9 ЕИСК набляга на факта, че трябва да се характеризират недостатъците на правния порядък на държавите членки и заедно с това естеството на трудностите на равнище на Съюза, произтичащи от различните концепции по отношение на обвинението в престъпление, санкциите и ефективността на правоприлагането.
- 3.3.2.10 ЕИСК счита, че европейският наказателноправен инструмент трябва също да бъде предмет на научна и независима оценка, която да оцени неговата ефикасност и въздействие върху основните права. Единствено една такава оценка може да даде възможност за засилване на наистина ефективните мерки и за отказ от другите. Това предполага, че държавите членки ще разполагат със специален финансов инструмент, който да позволи отпускането на необходимите финансови средства в рамките на бюджета им. Това предполага също така да се определи на европейско равнище обща методология за основните показатели и механизми за измерване.

- 3.3.2.11 ЕИСК съзнава, че обсъждането на принципа за субсидиарност в областта на наказателното право едва сега започва. Съдебната практика е все още в своя зародиш. В тази връзка Комитетът подчертава колко е важно да се разгърне обсъждането, за да се очертае по-точно това понятие. В по-общ план, Комитетът приканва към едно по-задълбочено обсъждане на принципите, които лежат в основата на всеки един европейски законодателен акт в областта на наказателното право.
- 3.3.2.12 Доводите, които Комисията изтъква в съобщението, и с които подчертава добавената стойност на предприемането на действия от страна на Съюза в областта на наказателното право (стр. 6), според ЕИСК следва да бъдат доразвити.
- 3.3.2.12.1 В частност, според Комитета, ако доводът за различните санкции в рамките на ЕС повдига най-вече въпроса за дискриминацията на гражданите на ЕС по отношение на основните им права, все пак следва да му се придаде относително значение: най-напред поради неограничените правомощия на съдиите в голям брой държави, а след това и поради факта, че възпиращият ефект почива преди всичко на ефективността на прокурорските служби.
- 3.3.2.12.2 ЕИСК подчертава, че във всички случаи постепенното сближаване на нормите на материалното наказателно право би могло да се постигне само на институционално равнище, въз основа на сътрудничеството на националните съдебни власти, което би трябвало да бъде гарантирано чрез специален бюджет. Той обръща внимание на това, че желаното хармонизиране няма да премахне изцяло разликите в наказателните производства, и по-специално по отношение на разбиранията за изслушване на двете страни и за правото на защита.
- 3.3.2.12.3 Ако предприемането на действия в областта на наказателното право се окаже належащо, ЕИСК обръща също така внимание на необходимостта да се търси хармонизиране по отношение на тежестта на доказване.
- 3.3.2.13 И накрая, ЕИСК държи да припомни, че по силата на изискването за *ultima ratio*, възможностите за превантивни средства, по-конкретно чрез действия в социалната област, трябва да бъдат проучени. Те може да бъдат ефикасно съчетани с наказателни санкции.

3.3.3 Други принципи

3.3.3.1 ЕИСК припомня, че съгласно Хартата за основните права и Конвенцията за защита на правата на човека, законодателят е длъжен да бъде ясен и точен при формулиране на обвинението, което е отражение на общото задължение за правна сигурност. Според Комитета това задължение следва да обхваща и второстепенните поведения, като опита за извършване на престъпление и съучастничеството, които имат различни определения в различните държави.

3.3.3.2 Както Комисията припомня, намерението да бъдат хармонизирани законодателствата не трябва да води до повишаване на степените на наказанията, приложими в държавите членки. В съответствие с принципа на (вертикална) съгласуваност, ЕИСК припомня, че минималните наказания, предвидени от ЕС, не трябва да водят до утежняване на максималните наказания в дадена държава членка, тъй като това би противоречало на правната система на тази държава (член 67, параграф 1 от ДФЕС). Комитетът призовава да се разграничават понятията строгост и ефективност при оценката на дадена санкция.

3.3.3.3 Що се отнася до санкциите, препоръчани от ЕС, ЕИСК припомня, че степените на наказанията, които вече са определени в европейските законодателни актове, трябва също да бъдат взети под внимание, в името на зачитането на хоризонталната съгласуваност.

3.4 Юридически понятия, които трябва да бъдат изяснени

3.4.1 Комисията очевидно е искала да даде ход на дебатите преди още да даде определение на някои основни понятия. В резултат на това в Съобщението има известна неяснота. ЕИСК отчита политическото значение на документа, но изразява съжаление, че дискусиата не може да бъде поставена върху стабилна основа, така, като той би желал. Комитетът изтъква по-конкретно сложността на едно все пак необходимо разграничение между понятията за наказателни санкции и административни санкции и се пита какво трябва да се разбира под „тежки нарушения“ на правото на Съюза.

3.4.2 Работата на експертната група следва да спомогне за отстраняването на някои двусмислия. ЕИСК ще следи за това те да бъдат действително изяснени между юристи, адвокати, магистрати, криминолози, и др., както бе обявено.

3.5 Върху кои сектори следва да се разпростре предприемането на действия от страна на ЕС в областта на наказателното право?

- 3.5.1 В Съобщението с право се отбелязват алтернативите на наказателното право, но според ЕИСК не се отчитат всички последствия: реакцията на ЕС спрямо определено отклоняващо се поведение във финансовата, социалната и икономическата сфера, според Комитета трябва да включва и икономическия вариант, т.е. административни и граждански санкции (например забрана за упражняване на професия).
- 3.5.2 Липсата на цялостна стратегия в областта на наказателноправната политика на европейско равнище води след себе си липса на строго основание за списъка на секторите, за които Комисията би могла да планира инициативи.
- 3.5.3 Според ЕИСК предприемането на действия от страна на ЕС следва да се основава на три критерия: степента на тежестта (следва да се даде определение) и транснационалното измерение на престъпленията, а така също и общия критерий за „увреждащия им характер“ в зависимост от значението на засегнатия интерес.
- 3.6 Каква следва да бъде степента на хармонизиране?
- 3.6.1 Комитетът отбелязва целта на Комисията да установи минимални норми. Договорът не позволява нищо повече от това и изключва всякакво пълно хармонизиране. Въпреки това, минималните норми могат да изразяват едно повече или по-малко амбициозно желание за хармонизиране. ЕИСК счита за важно желаното ниво на хармонизиране да бъде точно определено и то в зависимост от съответните сектори. Ако Европейският парламент успее да даде необходимия политически тласък, като същевременно гарантира демократичната легитимност, от съществено значение е националните парламенти да се сезират по дадения въпрос и да изкажат своето мнение, в съответствие с новите си правомощия, за да се укрепи доверието в европейското наказателно право.
- 3.6.2 Още повече, че колосалният и постоянно подновяван проект, какъвто е работата по хармонизирането на определенията на престъпленията и санкциите – дори и замислен минимално, няма как, според ЕИСК, да не засегне идентичността на всяка национална правна система.
- 3.7 Право на защита
- 3.7.1 ЕИСК обръща внимание на факта, че ако за съдебната практика на Европейския съд по правата на човека санкцията, била тя административна или наказателна, обуславя равностойни гаранции за подсъдимия (прилагане на член 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи), в действителност могат да се явят различия при гарантиране на правото на защита в зависимост от вида на избраната санкция. Според Комитета тази ситуация налага да се даде ясно предварително определение – кое е административна санкция и кое – наказателна.

- 3.7.2 За да бъде по-добре гарантирано правото на защита в случай на административни санкции, ЕИСК би подкрепил установяването на принципи за включването им в юрисдикцията на съдилищата.
- 3.7.3 ЕИСК държи да подчертае, че въпросът за правото на защита възниква и в контекста на сътрудничеството между съдебните и правоприлагащите органи (по-конкретно Евроюст и Европол).
- 3.8 Допълнителни въпроси
- 3.8.1 Въпросът за режима на наказателната и ненаказателната отговорност, който да бъде прилаган спрямо юридическите лица
- 3.8.1.1 Фактът, че някои държави към настоящия момент не признават наказателната отговорност на юридическите лица, създава празнина между ефективността на възможните методи на правоприлагане и сезирането на компетентните съдии (наказателни или граждански, според определителните норми на международното частно право, откъдето и произтича рискът от „гърсене на най-благоклонния съд“ – (*forum shopping*). Например, няма нужда да изтъкваме по-голямата ефективност на наказателния отговор спрямо виновниците, най-често предприятия, за големите трансгранични замърсявания, в сравнение с ограничаването на съдопроизводствата до изключителното подвеждане под отговорност на социалните лидери или дори на обикновени служители. Това е тема, която заслужава да бъде разгледана в дълбочина, в частност въпросът за възможността за делегиране на отговорността в предприятието, в противен случай и дума не може да става за равностойност в правоприлагането и оттам на възпиращия ефект на превантивните мерки.
- 3.8.1.2 При положение че хармонизирането на наказателното право за дружествата среща трудности поради концептуални различия между държавите членки, санкционирането на нарушаването на основните правила, осигуряващи изграждането на европейските норми, остава изключително от административен характер, независимо дали е по инициатива на Комисията, държавите членки и/или независимите власти. Важното е правото на защита на юридическите лица, изправени пред тези инстанции с правомощия за налагане на санкции, да бъде гарантирано, както е гарантирано правото им пред съдия по наказателно дело.
- 3.8.2 Други въпроси, които Съобщението повдига:
- 3.8.2.1 Трябва ли в законодателството на Съюза да бъде дадено определение за груба небрежност?
- 3.8.2.2 Верен на изискването на принципа „няма наказание без вина“, ЕИСК счита, че ако законодателството на ЕС в областта на наказателното право дава определение за

умишлено поведение, то в замяна на това държавите членки са единствено компетентни за установяването на санкции срещу грубата небрежност (подлежи на обсъждане).

- 3.8.3 Трябва ли да бъдат включени в законодателството на Съюза мерки за конфискуване?
- 3.8.3.1 Ако на пръв поглед няма принципно противоречие за утвърждаването в европейското законодателство на наказанието конфискуване (да се прави разлика със запора на имущество), по-конкретно по отношение на трафика на наркотични вещества, въпросът заслужава една по-задълбочена дискусия, в случай че се предвижда мярката общо конфискуване на имущество, която е непозната в много от правните системи и може да повдигне въпроса за пропорционалността и съмнителността на наказанието.

Брюксел, 25 април 2012 г.

Председател
на Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson
